

5-6 YAŞ ÇOCUKLARIN MOTOR PERFORMANSLARI ÜZERİNDE EBEVEYN TUTUMLARI, BEDEN KÜTLE İNDEKSİ VE CİNSİYETİN ETKİLERİ

IMPACT OF PARENTAL ATTITUDES, BODY MASS INDEX AND SEX ON MOTOR PERFORMANCES OF 5-6 YEARS OLD CHILDREN

İrem Solmaz¹, Esranur Ögütveren¹, Polen Çingiloğlu², Dilara Özer³

¹Istanbul Kent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye

²Istanbul Kent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü İstanbul, Türkiye

³Istanbul Bilgi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, İstanbul, Türkiye

ÖZET

Bu araştırmada, okul öncesi eğitime devam eden ve normal gelişim gösteren 5-6 yaş çocukların motor performansı üzerinde ebeveyn tutumları, “Beden Kütle İndeksi” (BKİ) ve cinsiyetin etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Genel tarama modelinden yararlanılan araştırmada, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Beyoğlu ilçesine bağlı bir anaokulunda öğrenimine devam eden 5-6 yaş grubundaki çocuklara ve ebeveynlerine ulaşılmıştır. Araştırmanın örneklemini, amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen 28 kız ve 26 erkek olmak üzere toplamda 54 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Genel Bilgi Formu”, Demir ve Şendil tarafından 2008 yılında geliştirilen “Ebeveyn Tutum Ölçeği” (ETÖ), “BKİ” ve Morris, Atwater Williams ve Wilmore tarafından 1980 yılında geliştirilen “Motor Performans Testi” kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 0.16 paket programı ile analiz edilmiştir. Normal dağılmayan verilerin ilişkisinde Spearman testi, farklılığında Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Sonuçlar, otoriter ebeveyn tutumu arttıkça çocukların koşu performanslarının arttığını ve BKİ değerleri azaldıkça çabukluk performansının arttığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: 5-6 yaş çocuklar, motor performans, ebeveyn tutumları, beden kütle indeksi

ABSTRACT

In this study, it was aimed to examine the effects of parental attitudes, Body Mass Index (BMI) and gender on the motor performance of 5-6 year old children who continue to pre-school education and have typical development. In this research, In the study, which used the general screening model, children in the 5-6 age group and their parents who continue their education in a kindergarten in Beyoğlu district of Istanbul province in the 2021-2022 academic year were reached. The sample of the study consists of 54 children and their parents, 28 girls and 26 boys, selected by purposive sampling method. In the research The “General Information Form” developed by the researchers, “Parental Attitude Scale” developed by Demir and Şendil in 2008, “Motor Performance Test” developed by Morris, Atwater Williams and Wilmore in 1980 and “Body Mass Index” (BMI) were used. SPSS 0,16 programme was used to analyze the data. Spearman test was used for the relationship of the data and the Kruskal Wallis test was used for the difference. The results reveal that as the authoritarian parental attitude increases, the running performance of the children increases and

as the BMI values decrease, the quickness performance increases.

Keywords: 5-6 years old children, motor performance, parental attitudes, body mass index

GİRİŞ

Bir çocuğun eğitim sürecindeki her türlü başarısı, okul özelliklerinden toplum yapısına varana kadar geniş bir yelpazedeki değişkenlerden etkilenmektedir (Epstein, 2002). Özellikle aile, bu değişkenler içerisinde büyük öneme sahiptir. Aile, çocuğun dünyaya geldiği andan itibaren ilk iletişimde bulunduğu ve sosyalleştiği ortamdır (Alisananoğlu, 2011). Her çocuk farklı aile yapılarında farklı ebeveyn tutumlarıyla yetişmekte ve çocuğun bilişsel, motor, dil, sosyal ve duygusal gelişimi yetiştirildiği bu ortamdan etkilenmektedir (Sever, 2020).

Motor gelişim, özünde hareket olan becerilerin kazanımıdır ve motor gelişimin temel unsuru harekettir. İki grupta kategorize edilerek kaba motor ve ince motor terimleri kullanılmaktadır. Kaba motor, büyük kas gruplarının kontrol ettiği yürüme, koşma, atlama gibi hareketlerdir. (Payne, 2005). İnce motor ise resim yapmak, yazı yazmak, enstrüman çalmak gibi küçük kas gruplarının kontrol ettiği hareketlerdir (Winnick, 2005).

Motor gelişim, bireyin doğum öncesi dönemden itibaren çocukluk döneminde kazanılan hareket becerileri ile esneklik, denge, kuvvet, hız ve koordinasyon gibi fiziksel ve motor uygunluklarının yaşam boyu gelişimini inceleyen bir bilim dalıdır (Özer, 2020).

Motor gelişim dönemleri bağlamında okulöncesi çocuklar temel hareketler dönemi içerisinde yer almaktadır. Bu yaş grubundaki çocukların vücutları esnek ve etkinlik düzeyleri yüksektir. Çocuklar ilgilerinin yoğunlaştığı bir etkinlikle ilgilenmediği zamanlarda yerlerinde duramayacak enerjiye sahip olurlar. Koşmak, atlamak, zıplamak gibi hareketleri yapmak için fırsat kollarlar. Bu durum gelişimsel yapının ürünüdür. Aynı zamanda bu dönemdeki çocukların büyük kas gelişimi, kemik gelişiminden daha ileri düzeyde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle çocuklar lokomotor hareketleri daha iyi bir şekilde ortaya koymak ve yapmak isterler (Çelebi, 2010).

Okul öncesi dönemde kaba motor hareketleri sağlamakta olan kaslardaki gelişme,

ince motor kaslarına oranla daha fazladır. Çocuklar üç-dört yaşlarında yürüme, koşma, atlama, sürat, dayanıklılık ve kaldırma-taşıma becerileri kazanırlar. Dört-beş yaşlarında çekme, itme ve tırmanma becerisinde başarılı olurken beş-altı yaşlarda, yön bulma ve düzenli çalışma becerilerinde başarılı olurlar (Ceyhan, 2000; Erden, 2004; Günsel, 2004). Dört-beş yaşta çocuklar atma ve tutma becerilerinde, altı yaşta ise daha hüner isteyen atlama, koşma, sallanma, takla atma gibi becerilerde öğrenme sağlayıp ilerlerler (Kale, 2003; İnan, 2004; San Bayhan, 2007).

Çocuğun gelişimi bir bütündür ve motor beceriler önemli bir işleve sahiptir. Çocuk hareket ettikçe denemelere girer, çevresini araştırır, nesnelere alır, ağızına götürüp yere vurur ve bu şekilde öğrenmesini gerçekleştirir (İnanç, Bilgin, 2007). Ebeveyn tutumu, çocukların ilk motor denemelerine karşı tepki gösterme ve destekleme sürecinde kendini gösterir. Demokratik ve izin verici ebeveyn tutumu çocuklara güven ve deneme şansı verirken aşırı koruyucu ve otoriter tutum çocukların hareketlerini kısıtlayabilir. Sadece aile yapısı değil, cinsiyet, sosyoekonomik ve kültürel düzey de motor gelişim üzerinde etkili unsurlardır (Müniroğlu, 1995; Başaran, 1996).

Araştırmalar incelendiğinde, okulöncesi çocukların motor performansları üzerinde daha çok aile yapısı, cinsiyet, anne ve babanın eğitim düzeyi gibi unsurların etkisinin incelendiği (Ceyhan, 2010; Altınkök, 2013; Yarımkaya, 2015; Ulutaş, 2017) belirlenmiştir.

Bu çalışmaların hiçbirinde motor performans üzerinde anne baba tutumlarının etkisi incelenmemiştir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı çocukların motor performansı üzerinde ebeveyn tutumlarının, BKİ ve yaşın etkisini incelemektir.

METOD

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan durumları olduğu gibi ortaya koymayı amaçlar. Genel tarama modelinde, evren hakkında genel bir yargıya varabilmek için evrenin tamamından veya seçilen örneklem üzerinden tarama yapılır (Karasar, 2011).

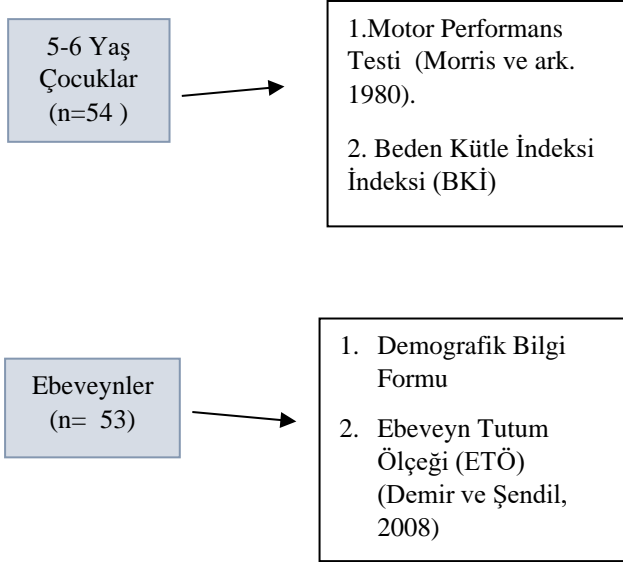
Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Beyoğlu

ilçesinde bir anaokulunda eğitimine devam eden 5-6 yaş grubu çocuklar oluşturmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen 28 kız, 26 erkek olmak üzere toplamda 54 normal gelişim gösteren çocuk ve ebeveynleri çalışmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları aşağıda açıklanmıştır;

Şekil 1. Çalışma Grubu ve Veri toplama Araçları

Motor Performans Testi

Motor performans testi, okulöncesi dönemi çocuklarının motor performanslarını ölçmek amacıyla Morris, Atwater Williams ve Wilmore tarafından 1980 yılında geliştirilmiştir (Morris, 1980). Türkiye’de de 1986 yılında 3-6 yaşlarında 205 çocuk üzerinde uygulanan bu test (Sevimay, 1986), tek ayak üzerinde durma, çabukluk, fırlatma, yakalama, durarak uzun atlama ve koşu olmak üzere 6 maddeden oluşmaktadır (Morris, 1980). Testteki maddelerin uygulanışı sonucunda elde edilen skorlar hesaplanarak ortalamaları alınacaktır.

1. Tek Ayak Üzerinde Dengede Durma: Bu madde de çocuğun tercih ettiği ayağın üzerinde durma süresi saptanmaktadır. Süre tutmak için kronometre kullanılır. Uygulama sırasında model çocuk seçilerek arkadaşlarına göstermesi istenir. Süreç hakkında bilgi verildikten sonra çocuğa deneme şansı verilir. Ardından uygulama yedi kez tekrarlanır. Değerlendirmede çocuğun yaptığı en iyi ve en kötü performansı çıkarılarak beş uygulamanın ortalaması alınır.

2. Çabukluk: Buradaki amaç çocuğun sırt üstü yatma durumundan dikey duruma geçerek (3.05 m.)’lik mesafeyi koşması, tenis topunu alması ve dönerek eski duruma geçmesi

arasındaki süreyi ölçmektir. Uygulama sırasında süre tutmak için kronometre, mesafe çizgisi için renkli bant kullanılmaktadır. Model çocuk kullanılarak bilgilendirme ve gösterim yapılır. Çocuklara bir deneme şansı verildikten sonra dört uygulama yaptırılır. Yapılan dört uygulamanın ortalaması alınarak performans değeri hesaplanır.

1. Yakalama: Amaç, çocuğun havadan atılan topu yakalama yeteneğinin ölçülmesidir. Çocuğun boyuna göre gerekli düzenleme yapıp çizgi çizildikten sonra, model çocuğa bir uygulama yaptırılır. Uygulama diğer çocuklara gösterilir. İki deneme şansı verildikten sonra on uygulama yaptırılır. Puanlamaları yapılır ve on uygulamanın ortalaması alınır.

2. Durarak Uzun Atlama: Bu madde çocuğun iki ayağını kaldırıp, bedenini ileriye doğru hareket ettirerek, ne kadar uzağa atlayabildiğini ölçmeyi amaçlamaktadır. Yere renkli bant ile sınır çizgisi çizilir. Model çocuk kullanılarak diğer çocuklara hareket anlatılır. Bir kez deneme şansı verildikten sonra beş uygulama yaptırılır. En iyi dört uygulamanın ortalaması alınır.

3. Tenis Topu Fırlatma: Amaç, çocuğun tenis topunu, ne kadar uzağa atabildiğini ölçmektir. Model çocuk kullanılarak hareket gösterilir. Bir kez deneme şansı verildikten sonra, yedi uygulama yaptırılır. En uzun ve en kısa mesafeler çıkarılarak beş uygulamanın ortalaması alınır.

4. Sürat Koşusu: Amaç, çocuğun 12.2 m’lik mesafeyi ne kadar hızlı koştuğunu saptamaktır. Model çocuk kullanılarak hareket anlatılır. Üç uygulama yapıldıktan sonra en uzun süren koşu uygulaması çıkarılarak iki uygulamanın ortalaması alınır (Özer, 2019).

Beden Kütle İndeksi

Beden kütle indeksi, kişinin vücut ağırlığının, boyunun metre cinsinden karesine bölünmesiyle elde edilen ve kişinin kilosunu sınıflandırmaya yarayan bir ölçüm birimidir (Gallahue, 2011). Beden kütle indeksi değeri %15’ten küçükse düşük ağırlık, %15-85 arasında ise normal, %85-95 arasında aşırı ağır, %95’in üzerinde ise obezite olarak değerlendirilir (Özer, 2020).

Demografik Bilgi Formu

Araştırmada kullanılan genel bilgi formu, araştırmacılar tarafından çalışmaya katılan çocukların ve ebeveynlerinin bilgilerini almak

amacıyla geliştirilmiştir. Genel bilgi formu, kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır:

1.Çocuk Bilgi Formu: Bu formda araştırmaya katılan çocukların adı-soyadı, doğum tarihi, cinsiyeti, boy, kilo, okul öncesi eğitime başlama yaşı, kardeş sayısı ve kaçınıcı çocuk olduğu bilgileri başlıkları yer almaktadır.

2.Aile Bilgi Formu: Bu formda araştırmaya katılan ebeveynlerin, rumuzu, doğum tarihi, öz/üvey, eğitim durumu, mesleği, birlikte/ayrı, çocuk sayıları, aile gelir durumu, aile tipi ve sağlık durumları başlıkları yer almaktadır.

Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)

Ebeveyn Tutum Ölçeği, 2-6 yaş arası çocuklara sahip anne-babaların çocuklarına yönelik yetiştirme tutum ve davranışlarını belirlemek için Demir ve Şendil tarafından 2008 yılında geliştirilmiştir (Demir,2008). Ölçek, “demokratik” (17 madde), “otoriter” (11 madde), “aşırı koruyucu” (9 madde) ve “izin verici” (9 madde) olmak üzere toplamda 4 alt boyuttan ve 46 maddeden oluşmaktadır. Ölçek likert tarzıdır ve ölçeğin alt maddeleri davranış biçimlerine yöneliktir. Her davranış biçimi karşısındaki yanıtın sıklık oranına göre 5 skalada değişmektedir. Ebeveynlerin skalaya göre yanıtlarına bakıldığında: “Her zaman böyledir” 5 puan, “Çoğunlukla böyledir” 4 puan, “Bazen böyledir” 3 puan, “Nadiren böyledir” 2 puan ve “Hiçbir zaman böyle değildir” 1 puan almaktadır. Her alt boyutun maddeleri farklıdır ve puanları ayrı hesaplanır. Alt boyutlar içerisinde diğerlerine göre yüksek puan almak o boyutun temsil ettiği davranışların ebeveyn tarafından benimsendiği anlamına gelmektedir.

Veri Toplama Süreci ve Analizi

Çalışma kapsamında İstanbul Kent Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu (No:02) ve Beyoğlu Belediyesi’nden gerekli izinler alınmıştır. İstanbul ilinin Beyoğlu ilçesinden seçilen bir anaokulu idaresi ile görüşülmüş ve gönüllü ebeveynlere Onam Formu ve Genel Bilgi Formu öğretmenler aracılığı ile ulaştırılmıştır. Onam formunu imzalayan ebeveynlerden Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) ile veriler toplanmıştır. Çalışma grubundaki çocuklara araştırmacılar tarafından her bir beceriye özgü aktivite istasyonları hazırlanmış ve Motor Performans Testi uygulanmıştır. Beden Kütle İndeksi (BKİ) ölçümleri için boy ve ağırlık ölçümleri alınmıştır. Verilerin analiz aşamasında SPSS paket programı kullanılmıştır. Shapiro

Willk testi aracılığıyla verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Korelasyon ölçümünde Spearman testi, değişkenler arası farkın değerlendirilmesinde Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1.’e göre araştırmanın çocuk katılımcılarının %51,85’i kız, %48,18’i erkektir. Çocuk katılımcıların %7,4’ü tek çocuktur. Katılımcıların %48,15’i bir, %33,33’ü iki, %11,12’si üç ve daha fazla kardeşe sahiptir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan çocukların demografik özellikleri

	n	%	
Cinsiyet	Kız	28	51.85
	Erkek	26	48.15
	Toplam	54	100
Kardeş Sayısı	0	4	7.4
	1	26	48.15
	2	18	33.33
	3 ve üzeri	6	11.12
	Toplam	54	100

Tablo 2.’ye katılımcıların %88,88’ çekirdek aile ve %11,12’si geniş aile tipindedir. Aile gelir durumuna göre ise katılımcıların %18,52’si iyi ve %81,48’i orta gelirlidir. Düşük gelir durumuna sahip katılımcı aile bulunmamaktadır.

Tablo 3’e göre araştırmaya katılan ebeveynlerin anne yaşı 20-29 yaş aralığında %24,09, 30-39 yaş aralığında %66,66, 40 yaş ve üzerinde olanların %9,25 oranında olduğu görülmektedir. Katılımcıların baba yaşı 20-29 yaş aralığında %1,85, 30-39 yaş aralığında %6,11, 40 yaş ve üzerinde olanların %37,04 oranında olduğu görülmektedir.

Anne eğitim durumu ilkökul düzeyinde %20,39, ortaokul düzeyinde %7,4, lise düzeyinde %44,44, üniversite düzeyinde %24,07 ve yüksek lisans düzeyinde %3,7 olduğu görülmektedir. Tahsil ve doktora eğitimi olmayan anne katılımcılar bulunmamaktadır. Katılımcıların

baba eğitim durumu ilkököl düzeyinde %16,66, ortaokul düzeyinde %20,37, lise düzeyinde %29,62, üniversite düzeyinde %27,77 ve yüksek lisans düzeyinde %5,58 olduğu görülmektedir. Tahsil ve doktora eğitimi olmayan baba katılımcılar bulunmamaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların aile özelliklerine göre dağılımı

	n	%	
Aile Tipi	Çekirdek Aile	48	88,88
	Geniş Aile	6	11,12
	Toplam	54	100
Aile Gelir Durumu	İyi	10	18,52
	Orta	44	81,48
Durumu	Düşük	0	0
	Toplam	54	100

Tablo 3. Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik özellikleri

Demografik Özellikler		Anne		Baba	
		n	%	n	%
Yaş	20-29 yaş	13	24,09	1	1,85
	30-39 yaş	36	66,66	33	6,11
	40 yaş ve üzeri	5	9,25	20	37,04
	Toplam	54	100	54	100
Eğitim Durumu	Tahsil yok	0	0	0	0
	İlkokul	11	20,39	9	16,66
	Ortaokul	4	7,4	11	20,37
	Lise	24	44,44	16	29,62
	Lisans ve lisansüstü	15	27,77	18	33,13
	Toplam	54	100	54	100

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan çocuk katılımcıların denge ortalaması (22,63±17,73 sn), DUA ortalaması (81,01±13,92 cm), fırlatma ortalaması (4,91 m ±2,13 m), yakalama puan ortalaması (2,46 ±0,47), çabukluk ortalaması (6,49 ±1,1 sn), koşu ortalaması

(2,85±0,75 sn) ve BKİ ortalaması (16,78±2,85 kg/m²)' dir.

Tablo 4. Çocuk katılımcıların motor performans ve Beden Kütle İndeksi (BKİ) özelliklerinin tanımlayıcı istatistikleri

Motor Performans	N	$\bar{X}$	SS	Max.	Min.
Denge (sn)	54	22,63	17,73	84,42	0,54
DUA (cm)	54	81,01	13,92	122	46,25
Fırlatma (m)	54	4,91	2,13	18,45	2,69
Yakalama (puan)	54	2,46	0,47	3	1,20
Çabukluk (sn)	54	6,49	1,1	10,64	4,06
Koşu (sn)	54	2,85	0,75	7,53	1,98
BKİ (kg/m ²)	54	16,78	2,85	24,22	12,10

Tablo 5'de araştırmaya katılan ebeveyn tutumlarının tanımlayıcı istatistikleri yer almaktadır. Elde edilen verilere göre izin verici tutum ortalaması (2,03±0,46), demokratik tutum ortalaması (4,41±0,47), otoriter tutum ortalaması (1,64±0,52), aşırı koruyucu tutum ortalaması (3,94±0,68)' dir.

Tablo 5. Ebeveyn tutum özelliklerinin tanımlayıcı istatistikleri

Ebeveyn Tutumu	N	$\bar{X}$	SS	Max.	Min.
İzin verici tutum	54	2,03	0,46	3,10	1
Demokratik tutum	54	4,41	0,47	5	2,70
Otoriter tutum	54	1,64	0,52	3,60	0,54
Aşırı koruyucu tutum	54	3,94	0,68	5	2,30

Tablo 6'te çocuk katılımcıların motor performansları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Uygulanan Spearman testi sonucuna göre sadece otoriter ebeveyn tutumu ile koşu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki

($r = -.32$) bulunmuştur ($p = .018$). Denge, DUA, Fırlatma, Çeviklik ve yakalama ebeveyn tutum ölçeğinin hiçbir alt boyutu ile ilişkili bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 6. Çocuk katılımcıların motor performansları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi

Motor Performans		İzin verici	Demokratik	Otoriter	Aşırı koruyucu
Denge (sn)	r	-.028	,059	-,012	,115
	p	,839	,669	,934	,
	N	54	54	54	54
DUA (cm)	r	-.078	-,120	,074	-,151
	p	,575	,389	,594	,277
	N	54	54	54	54
Fırlatma (m)	r	-.060	,061	,026	,036
	p	,668	,662	,855	,799
	N	54	54	54	54
Yakalama (Puan)	r	,234	,141	,119	,049
	p	,088	,310	,391	,722
	N	54	54	54	54
Çabukluk (sn)	r	-.237	-,075	-,219	-,152
	p	,085	,591	,112	,271
	N	54	54	54	54
Koşu (sn)	r	,105	,052	-,322*	-,155
	p	,450	,711	,018*	,264
	N	54	54	54	54

* $p < .05$

Tablo 7’te çocuk katılımcıların motor performansları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Uygulanan Spearman testi veri sonucuna göre BKİ ile sadece çabukluk arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ($r = .297$) bulunmuştur ($p = .029^*$). BKİ ile denge, koşu, yakalama, fırlatma ve DUA arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 7. Çocuk katılımcıların motor performansları ile BKİ değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi

Motor Performans		BKİ
Denge (sn)	r	-,224
	p	,103
	N	54
DUA (cm)	r	-,213
	p	,121
	N	54
Fırlatma (m)	r	-,023
	p	,867
	N	54
Yakalama (Puan)	r	,048
	p	,733
	N	54
Çabukluk (sn)	r	,297
	p	,029*
	N	54
Koşu (sn)	r	-,163
	p	,240
	N	54

* $p < .05$

Tablo 8’te çocuk katılımcıların motor performanslarının cinsiyete göre farklılığı gösterilmiştir. Uygulanan Kruskal Wallis testi sonucuna göre kız ve erkek çocuklarının denge ($X = K; 27,18; E; 27,85$), fırlatma ($X = K; 23,89; E; 31,38$), yakalama ($X = K; 26,63; E; 28,44$), çabukluk ($X = K; 29,71; E; 25,12$) ve koşu performansları ($X = K; 29,63; E; 25,21$) arasındaki farklılık istatistiksel yönden anlamlı bulunmamıştır ($p > .5$). Ancak yakalama dışında diğer parametrelerde erkekler kızlardan daha yüksek performans göstermeye eğilimli bulunmuşlardır. DUA yönünden cinsiyet

farklılığı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Erkeklerin DUA ortalaması ($X=32,06$) kızların DUA ortalamasından ($X=23,27$) daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 8. Çocuk katılımcıların motor performanslarının cinsiyet faktörüne göre farklılığı

Motor Performans	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	df	X^2	P
Denge (sn)	Kız	28	27,18	1	,024	,876
	Erkek	26	27,85			
	Total	54				
DUA (cm)	Kız	28	23,27	1	4,210	,040*
	Erkek	26	32,06			
	Total	54				
Fırlatma (m)	Kız	28	23,89	1	3,058	,080
	Erkek	26	31,38			
	Total	54				
Yakalama (Puan)	Kız	28	26,63	1	,182	,670
	Erkek	26	28,44			
	Total	54				
Çabukluk (sn)	Kız	28	29,71	1	1,152	,283
	Erkek	26	25,12			
	Total	54				
Koşu (sn)	Kız	28	29,63	1	1,061	,303
	Erkek	26	25,21			
	Total	54				

$P<.05^*$

Tablo 9 incelendiğinde, uygulanan Kruskal Wallis testi veri sonucuna göre annelere ilişkin izin verici ($p=,474$), demokratik ($p=,779$), ve otoriter ($p=,854$), tutumların eğitim düzeyine göre gösterdikleri farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.5$). Ancak üniversite ve üstü eğitim düzeyine sahip annelerin izin verici tutum puanları daha yüksek, demokratik tutum ve otoriter tutum puanları daha düşük olmaya eğilimli bulunmuştur. Anne eğitim düzeyine göre aşırı koruyucu ebeveyn tutumundaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Lise ve altında eğitim düzeyine sahip annelerin

aşırı koruyucu tutum puanları ($X= 30,15$) üniversite ve üstü eğitim düzeyine sahip annelerden ($X= 15$) daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 9. Ebeveyn tutumlarının anne eğitim durumuna göre incelenmesi

Ebeveyn Tutumu	Anne Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	df	X^2	p
İzin verici	Lise ve altı	39	26,55	1	,512	,474
	Üniversite ve üstü	15	29,97			
	Total	54				
Demokratik	Lise ve altı	39	27,87	1	,079	,779
	Üniversite ve üstü	15	26,53			
	Total	54				
Otoriter	Lise ve altı	39	27,74	1	,034	,854
	Üniversite ve üstü	15	26,87			
	Total	54				
Aşırı koruyucu	Lise ve altı	39	30,15	1	4,000	,045*
	Üniversite ve üstü	15	20,60			
	Total	54				

$P<.05^*$

Tablo 10 incelendiğinde, uygulanan Kruskal Wallis testi veri sonucuna göre babalara ilişkin izin verici ($p=,075$), demokratik ($p=,956$), ve otoriter ($p=,282$), tutumların eğitim düzeyine göre gösterdikleri farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.5$). Ancak üniversite ve üstü eğitim düzeyine sahip babaların izin verici tutum puanları daha yüksek, demokratik tutum ve otoriter tutum puanları daha düşük olmaya eğilimli bulunmuştur. Baba eğitim düzeyine göre aşırı koruyucu ebeveyn tutumundaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Lise ve altında eğitim düzeyine sahip babaların aşırı koruyucu tutum puanları ($X= 31,00$) üniversite ve üstü eğitim düzeyine sahip babalardan ($X= 20,50$) daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 10. Ebeveyn tutumlarının baba eğitim durumuna göre farklılığı

Ebeveyn Tutumu	Baba Eğitim Durumu	N	X	df	X ²	p
İzin verici	Lise ve altı	36	24,81	1	3,179	,075
	Üniversite ve üstü	18	32,89			
	Total	54				
Demokratik	Lise ve altı	36	27,58	1	,003	,956
	Üniversite ve üstü	18	27,33			
	Total	54				
Otoriter	Lise ve altı	36	29,13	1	1,156	,282
	Üniversite ve üstü	18	24,25			
	Total	54				
Aşırı koruyucu	Lise ve altı	36	31	1	5,352	,021*
	Üniversite ve üstü	18	20,50			
	Total	54				

P<.05*

TARTIŞMA

Ebeveyn tutumlarının çocukların motor performansları üzerindeki etkisini incelemeye yönelik araştırma sonuçları aşağıda başlıklar halinde belirtilmiştir;

Ebeveyn Tutumları

Bu çalışmada ebeveynlerin en yüksek ortalama tutum puanları sırasıyla demokratik tutum, aşırı koruyucu tutum ve izin verici tutum sergilediği belirlenmiştir. Otoriter tutuma sahip ebeveynler en az ortalama ile son sırada yer almaktadır. Araştırmanın bu bulguları diğer araştırma sonuçları tarafından da desteklenmektedir. Aşırı koruyucu ve otoriter tutum çocuğun hareketliliğini kısıtlayarak itaatkâr olmalarını desteklemektedir (Özer, 2020). Bu bağlamda araştırma sonuçları, ebeveynlerin çocuklarının gelişimsel potansiyellerini ortaya çıkarmalarını sınırlandırabilen aşırı koruyucu ve otoriter bir yaklaşımı birincil derecede benimsemediklerini, çocuklarına karşı hoşgörülü davranan, onlara güven veren ortamı sunan ve destekleyici bir tutum sergileyen kişiler

olduklarını göstermektedir. Anne ve babanın çocuk yetiştirme tutumu olarak benimsediği en sağlıklı ebeveyn örüntüsü demokratik tutumdur (Bornstein, 2007; Sümer, 2010).

Araştırma sonuçları üniversite mezunu anne ve babaların lise ve altındaki eğitim düzeyine sahip anne ve babalardan daha az aşırı koruyucu tutuma sahip olduklarını ortaya koymuştur. Bizim araştırma bulgularımıza paralel olarak Uygun ve Kozikoğlu'nun bir çalışmasında ebeveynlerin eğitim düzeyi yükseldikçe demokratik tutumu daha fazla benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Uygun, 2020). Bedge bir çalışmasında benzer olarak, babaların çocuklarına karşı demokratik ve aşırı koruyucu tutumlarının öğrenim durumlarından etkilendiğini, lisans mezunu babalara oranla ilk ve ortaokul mezunu babaların çocuklarına karşı daha koruyucu tutum sergiledikleri belirtmiştir (Bedge, 2016). Bu bulgular okulöncesi çocuklarla çalışan meslek elemanlarının ebeveynlere yönelik planlamalarında dikkate almaları gereken bir husustur. Eğitim düzeyi lise ve altında olan ebeveynlerin, çocuğun gelişimsel gereksinimleri ve uygun yaklaşımlar konusunda uzmanlar tarafından desteklenmeleri gerekmektedir.

Motor Performans

Literatür, okulöncesi kız ve erkek çocuklarının boy, ağırlık anatomik yapı ve fizyolojik fonksiyonlar yönünden benzer özellikler gösterdiklerini ve bu nedenle cinsiyete göre motor performans açısından önemli bir farklılık bulunmadığı yönünde bilgi sunmaktadır (Gallahue, 2011). Ancak araştırmalarda bazı motor performans özellikleri yönünden cinsiyete göre farklılıklar olduğu yönünde bulgular bulunmaktadır. Örneğin, Pollatou, Karadimou ve Gerodimos tarafından TGMD-2 kullanılarak okulöncesi çocukların motor becerilerinin incelendiği bir çalışmada, kayma becerisinde kızların erkeklerden önemli ölçüde daha iyi performans gösterdikleri, bunun dışında diğer kaba motor becerilerde iki cinsiyet arasında hiçbir farkın ortaya çıkmadığı belirtilmiştir (Pollatou, 2005). Bu araştırma sonuçları ile bir ölçüye kadar tutarlı olmak üzere, bizim bulgularımız erkeklerin sadece DUA performansı yönünden kızlardan daha yüksek performans gösterdiklerini, bununla birlikte fırlatma, yakalama, çabukluk ve koşu performansında kız çocuklarından daha yüksek puan almaya eğilimli olduklarını göstermektedir. Bu sonuçlar kız çocuklarının fiziksel aktiviteye katılımlarının ve ebeveyn teşvikinin

incelenmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu yaşlardaki cinsiyet farklılığının büyük ölçüde sosyo-kültürel faktörlerden kaynaklandığı (Gallahue, 2011) dikkate alınacak olursa düşük motor performans, kız çocuklarının gelişimi yönünden dezavantajlı konumda olduklarının bir göstergesi olabilir.

Ebeveyn tutumu ile motor performans arasındaki ilişki

Araştırma bulguları otoriter ebeveyn tutumu benimseyen anne ve babaların, otoriter tutum puanı arttıkça çocukların koşu performanslarının arttığını ortaya koymaktadır. Diğer motor performans becerileri ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Literatürde ebeveyn tutumu ile motor performans arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma sayısı oldukça sınırlıdır (Schnabl-Dickey, 1977; Kıvanç, 2020). Schnabl-Dickey tarafından yapılan bir araştırmada ebeveynlerin okul öncesi çocuklarının motor gelişimi üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmış ve 4-5 yaş okulöncesi çocukların atlama ve fırlatma performansı ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir (Schnabl-Dickey,1977). Sonuçlar fırlatma performansının hoşgörülü tutum ile pozitif, atlama becerisinin ise disiplinli tutum ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

Motor performans ile BKİ arasındaki ilişki

Çocuk katılımcıların motor performansları ile BKİ değerleri arasındaki ilişki incelendiğinde BKİ değerleri azaldıkça çabukluk performansının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer motor performans becerileri ile BKİ değerleri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Bizim bulgularımıza paralel olarak araştırmalar BKİ değerleri azaldıkça koşma performansının (Kakebeeke,2017) ve durarak uzun atlama performansının (Antunes, 2018) arttığını ortaya koymaktadır. Kakebeeke ve arkadaşları, BKİ ve koşu arasındaki ilişkiyi açıklarken, BKİ'nin ağırlıklı olarak normal ağırlıklı okul öncesi çocuklarda yağsız (yani kas) kütleinin bir göstergesi olabileceğini belirtmiştir (Kakebeeke, 2017). Morano, Colella ve Caroli' in çalışması da çocukluk çağı obezitesinin kaba motor gelişim üzerinde olumsuz etkileri olabileceğini göstermektedir (Morano,2011). Fazla kilolu katılımcılar, lokomotor ve nesne kontrol görevlerinde fazla kilolu olmayan akranlarına göre daha düşük performans göstermiştir. Bu

sonuçlar okulöncesi eğitim kurumlarında ailelerle iş birliği yaparak çocuklarda kilo kontrolünün sağlanması ve fiziksel aktiviteyi teşvik etmeye yönelik müdahalelerin gerçekleştirilmesi konusundaki ihtiyaca vurgu yapmaktadır.

ETİK

Çalışma kapsamında İstanbul Kent Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu (No:02) ve Beyoğlu Belediyesi'nden gerekli izinler alınmıştır.

SONUÇ

Bu araştırma okulöncesi çocukların motor performanslarına ebeveyn tutumları, BKİ ve cinsiyet faktörü açısından bir bakış açısı kazanmamızı sağlayarak okulöncesi eğitimcilerle düşük eğitim düzeyine sahip aileleri, çocuklarına yönelik yaklaşımlar konusunda destekleme ve özellikle kız çocuklarını fiziksel aktiviteye teşvik etme konusunda bilimsel bir dayanak oluşturmaktadır.

Ebeveynlerin birinci sırada yüksek demokratik tutum gösterdiklerinin belirlenmesi ailelerin çocuklarına karşı hoşgörülü davranan, onlara güven veren ve destekleyici bir tutum sergileyen ebeveynler olduklarını göstermektedir. Ancak lise ve altındaki eğitim düzeyine sahip anne ve babaların daha yüksek düzeyde aşırı koruyucu tutuma sahip olduklarına ilişkin araştırma sonucu eğitim düzeyi düşük aile çocuklarının dezavantaj olabileceklerini düşündürmektedir. Araştırmanın bu sonucu okulöncesi çocuklarla çalışan meslek elemanlarına ebeveynlere yönelik destekleyici eğitim programları hazırlama konusunda önemli bir motivasyon kaynağı olabilir.

Araştırmanın bir diğer önemli sonucu erkeklerin DUA performansı yönünden kızlardan daha yüksek performansla sahip olduklarının ve bununla birlikte fırlatma, yakalama, çabukluk ve koşu performansında kız çocuklarından daha yüksek puan almaya eğilimli olduklarının belirlenmesidir. Bu sonuçlar araştırmanın, kız çocuklarının fiziksel aktiviteye katılımlarının ve ebeveyn teşvikinin artırılması konusunda okulöncesi eğitimcilerle önemli bir çıkarım sağlamaktadır.

Ancak ebeveynlerin otoriter tutum puanı arttıkça çocukların koşu performanslarının arttığına ilişkin araştırma sonucu okulöncesi öğretmenlere ve ebeveynlere anlamlı bir çıkarım sağlamaktan uzaktır. Daha geniş bir örneklem

grubu üzerinde yapılacak çalışmalar bu konuda daha işlevsel sonuçlar ortaya koyabilir.

BKİ değerleri azaldıkça çabukluk performansının arttığına ilişkin araştırma sonucu okulöncesi eğitim kurumlarında ailelerle iş birliği yaparak çocuklarda kilo kontrolünün sağlanması ve fiziksel aktiviteyi teşvik etmeye yönelik müdahalelerin gerçekleştirilmesi konusundaki ihtiyaca vurgu yapmaktadır.

KAYNAKLAR

Alisinanoğlu, F., & Özbey, S. (2011). Okul öncesi dönemde sosyal beceri ve problem davranış eğitimi program örnekleri. İstanbul: Morpa Yayıncılık, 1, 14-21.

Altınkök, M., Vazgeçer, E. ve Ölçücü, B. (2013). Temel motor hareketlerin geliştirilmesini içeren beden eğitimi program tasarımının 5-6 yaş çocukların temel motor hareketlerinin gelişimine etkisinin araştırılması. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 1(1), 73-74.

Antunes, A. M., Freitas, D. L., Maia, J., Hedeker, D., Gouveia, É. R., Thomis, M., ... & Barnett, L. M. (2018). Motor performance, body fatness and environmental factors in preschool children. Journal of sports sciences, 36(20), 2289-2295.

Başaran, İ. (1996). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Gül Yayınevi.

Bornstein, L., & Bornstein, M. H. (2007). Parenting styles and child social development. Encyclopedia on early childhood development. Montreal: Centre of Excellence for Early Childhood Development and Strategic Knowledge Cluster on Early Child Development.

Ceyhan, A. (2000). Bebeklikte gelişim "Çocuk Gelişimi ve Psikolojisi" (1. Baskı). E. Ceylan (Ed.). Anadolu Üniversitesi Yayın No: 1218, AÖF Yayın No: 698, 97-122, Eskişehir.

Çelebi, B. (2010). Hareket eğitiminin okulöncesi eğitim kurumlarındaki 5-6 yaş grubu çocuklarda fiziksel ve motor gelişime etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Demir, E. K. ve Şendil, G. (2008). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ). Türk Psikoloji Yazıları Dergisi, 11(21), 15-25.

Epstein, J. L., & Sanders, M. G. (2002). Family, school, and community partnerships. In Handbook of parenting: Vol. 5. Practical issues in parenting (pp. 407-438). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.seve

Erden, M. ve Akman, Y. (2004). Çocuk Gelişim ve Öğrenme (13. Basım). Ankara: Arkadaş Yayınları.

Gallahue, David L., Ozmun, John C., Goodway, Jackie D. (2011). Understanding Motor Development Infants,Children, Adolescent,Adults/ Motor Gelişimi Anlamak Bebekler,Çocuklar,Ergenler,Yetişkinler / Çeviri Editörleri: Dilara Sevimay Özer, Abdurrahman Aktop 7. Basımdan Çeviri

Günsel, A.M. (2004). Okul Öncesinde Beden Eğitimi ve Uygulamaları. Ankara: Anı Yayıncılık.

İnan, M. (2004). 3-9 Yaş Çocukları İçin Uygulamalı Hareket Eğitimi Öğretmen El Kitabı.İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

İnanç, B.Y., Bilgin, M. ve Kılıç Atıcı, M. (2007). Gelişim Psikolojisi (3. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Kakebeeke, T. H., Lanzi, S., Zysset, A. E., Arhab, A., Messerli-Bürky, N., Stuelb, K., ... & Puder, J. J. (2017). Association between body composition and motor performance in preschool children. Obesity facts, 10(5), 420-431.

Kale, R. (2003). Beden Eğitimi ve Oyun öğretimi (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karasar, N. (2011). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kıvanç, R. (2020). 24-36 aylık çocuğu olan annelerin özyeterlik algıları ve çocuk yetiştirme tutumları ile çocuğun motor gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi.

Morano, M., Colella, D., & Caroli, M. (2011). Gross motor skill performance in a sample of overweight and non-overweight preschool children. International Journal of Pediatric Obesity, 6(sup2), 42-46.

Morris, M.A., Atwater, E.A., Williams, J.M. ve Wilmore, H.J. (1980). Motor Performance and Anthropometric Screening Measurements for Preschool Age Children. Motor Development: Theory into Practice, Managroph 3 Motor Skills.

Müniroğlu, R. S. (1995). Anaokullarına devam eden dört-beş yaş grubu çocukların motor gelişim düzeylerine etki eden bazı faktörler üzerinde bir araştırma (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özer, D. S. ve Özer, K. (2020). Çocuklarda Motor Gelişim (10. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.

Özyürek, A., & Begde, Z. (2016). Öğretmen ve anne-baba tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerilerine etkisi. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(1), 204-232.

Pollatou, E., Karadimou, K., & Gerodimos, V. (2005). Gender differences in musical aptitude, rhythmic ability and motor performance in preschool children. Early child development and care, 175(4), 361-369.

Payne, V. G. ve Isaacs, L. D. (5 Ed.). (2005). Human Motor Development: A Life Span Approach. Boston: Mcgraw- Hill.

San Bayhan, P. ve Artan, İ. (2007). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. İstanbul: Morpa Yayınları.

Schnabl-Dickey, E. A. (1977). Relationships between parents' child-rearing attitudes and the jumping and throwing performance of their preschool children. Research Quarterly. American Alliance for Health, Physical Education and Recreation, 48(2), 382-390.

Sever, H. (2020). 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sevimay, D. (1986). Okulöncesi çağı çocuklarının motor performanslarının incelenmesi. (Bilim Uzmanlığı Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Sümer, N., Gündođdu Aktürk, E., ve Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye'de yapılan

çalışmalara toplu bakış. Türk Psikoloji Yazıları, 13(25), 42-59.

Ulutaş, A., Demir, E. ve Yayan, E. H. (2017). Motor gelişim eğitim programının 5-6 yaş çocukların kaba ve ince motor becerilerine etkisinin incelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(3), 1523-1538.

Uygun, N. ve Kozikoğlu, İ. (2020). Çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(3), 1494-1507.

Yarımkaya, E. ve Ulucan, H. (2015). Çocuklarda hareket eğitimi programının motor gelişimi üzerinde etkisi. Uluslararası Sanatta Yeni Trendler Dergisi, 4(1), 37-48.

Winnick, J. P. (4 Ed.). (2005). Adapted Physical Education And Sports, Champaign: Human Kinetics.